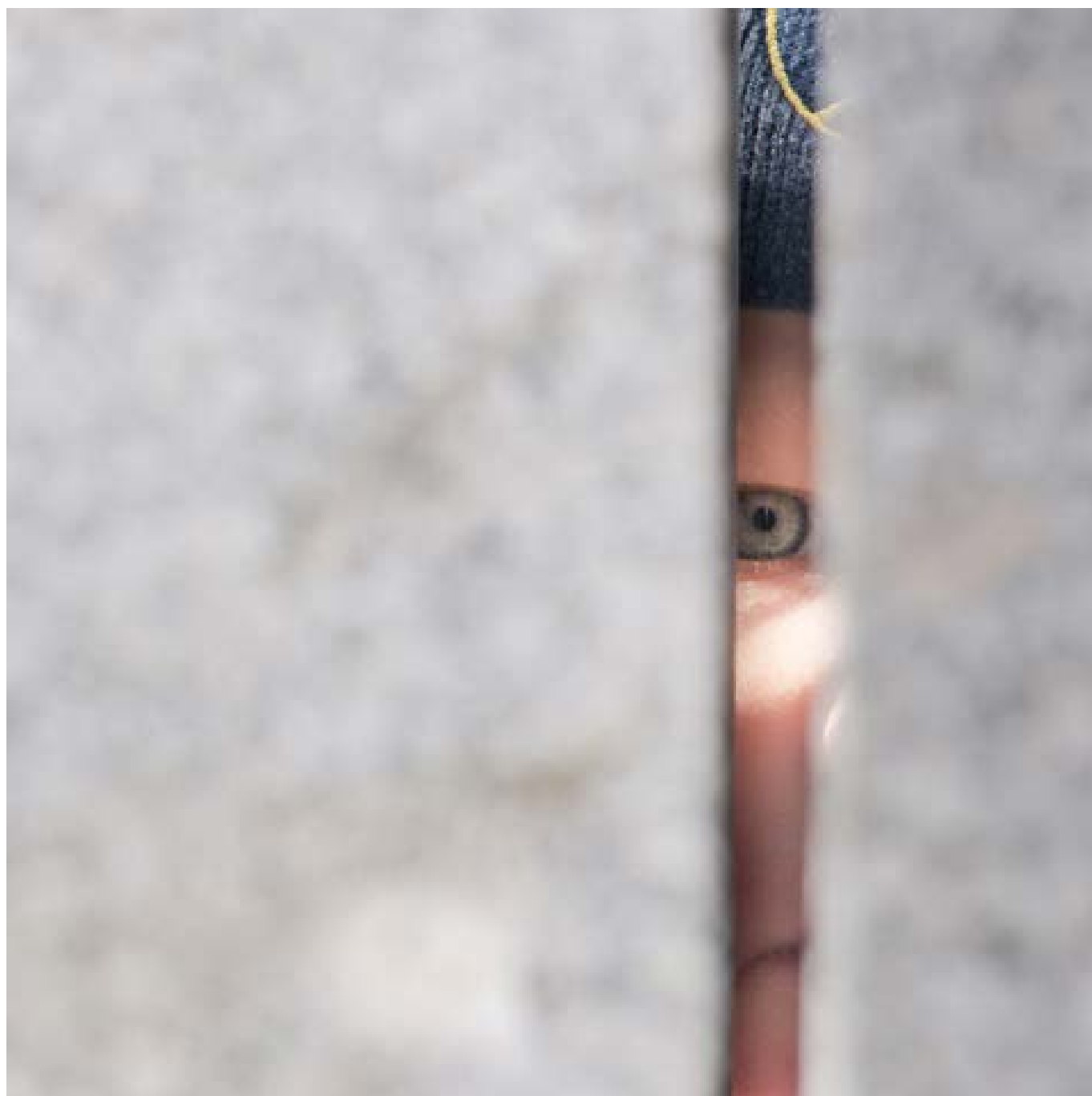

Lärarhandledning för ett arbete med integritet på nätet

- ett diskussionsunderlag för grundskolan.

Lärarhandledning för ett arbetet med integritet på nätet - ett diskussionsunderlag för grundskolan

Version 1.0 2013

Texten skyddas enligt lag om upphovsrätt och tillhandahålls med licensen Creative Commons Erkännande 2.5 Sverige vars licensvillkor återfinns på creativecommons.org, för närvarande på sidan creativecommons.org/licenses/by/2.5/se/legalcode.

Illustrationerna skyddas enligt lag om upphovsrätt och tillhandahålls med licensen Creative Commons Erkännande 2.5 Sverige vars licensvillkor återfinns på creativecommons.org, för närvarande på sidan creativecommons.org/licenses/by/2.5/se/legalcode

Vid bearbetning av verket ska .SE:s logotyper och .SE:s grafiska element avlägsnas från den bearbetade versionen. De skyddas enligt lag och omfattas inte av Creative Commons-licensen enligt ovan.

Författare: Kristina Alexanderson, Webbstjärnan

Illustrationer: Jesper Wallerborg

Första upplagan.

Inledning.....	4
Integritet och skolans uppdrag.....	5
Övning 1, Termometern - värderingsövning.....	7
Övning 2, Till fröken.....	8
Övning 3, Diskussionsfrågor kring integritet.....	9
Övning 4, Undersök internettjänster.....	11
Vill du veta mer?.....	12

Inledning

Detta är en lärarhandledning för lärare som tillsammans med sina elever vill närma och diskutera integritetsfrågor i förhållande till ett arbete med internet i skolan. Lärarhandledningen är framtagen av .SE inom ramen för deras skolsatsning interent i skolan, och skoltävlingen Webbstjärnan.

Om .SE (www.iis.se)

.SE (Stiftelsen för Internetinfrastruktur) är en oberoende allmännyttig organisation som verkar för positiv utveckling av Internet i Sverige. Vi ansvarar för Internets svenska toppdomän .se, med registrering av domännamn samt administration och teknisk drift av det nationella domännamnsregistret.

Om Webbstjärnan (www.webbstjarnan.se)

Webbstjärnan är en del av .SE:s satsningar för att utveckla Internet och Internetanvändandet. I korthet går det ut på att vi ger lärare och elever som är verksamma i den svenska skolan möjligheten att få lära sig mer om hur Internet fungerar genom att delta i tävlingen Webbstjärnan. Webbstjärnan är en skoltävling om att publicera sitt skolarbete på Internet, och såväl grundskole- som gymnasieelever kan delta.

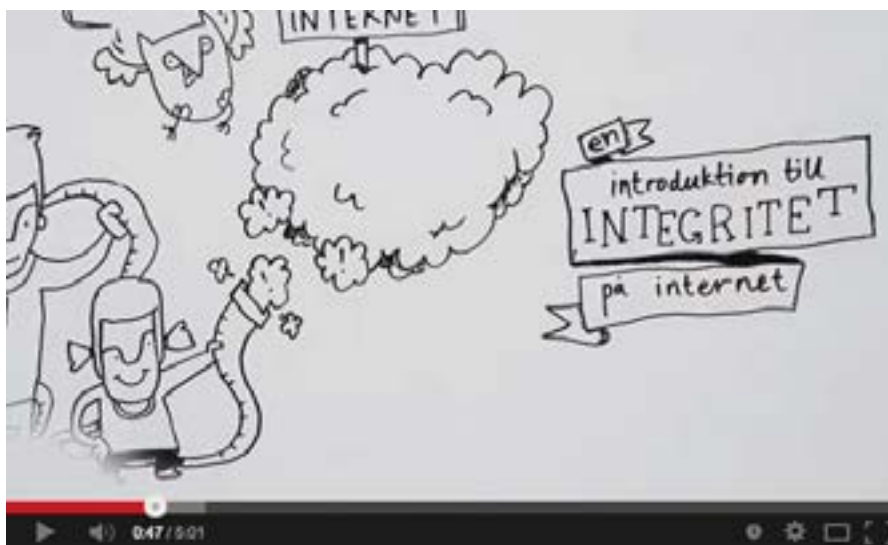
På Webbstjärnans webbplats kan du ta del av guider, anmäla dig till workshops (eller webbkurser) för att komma igång med din webbplats samt ladda ner lärarhandledningar.

Detta får du som deltar i Webbstjärnan:

1. Kostnadsfritt utbildningsmaterial, fria lärresurser och lärarseminarier, bland annat om att skriva webbanpassat, arbetsprocessen i webbprojektet och om källkritik och upphovsrätt på nätet.
2. Webbhotell och valfri ledig .se-adress så länge din sajt är med i Webbstjärnan.
3. Verktyg för webbpublicering.
4. Support från Webbstjärnan

De lag som uppfyller våra grundläggande villkor får diplom.

Du kan anmäla lag hela hösten och under första delen av vårterminen. Tävlingen avslutas innan sommarlovet då vinnarna koras på vår stora prisutdelning.

www.webbstjarnan.se/integritet

Integritet och skolans uppdrag

Dels finns det i läroplanen Lgr11 första kapitel om Skolans värdegrund och uppdrag i avsnittet om grundläggande värden står följande:

”Skolväsendet vilar på demokratins grund. Skollagen (2010:800) slår fast att utbildningen inom skolväsendet syftar till att elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Utbildningen ska förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. Var och en som verkar inom skolan ska också främja aktning för varje människas egenvärde och respekt för vår gemensamma miljö.

Människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan kvinnor och män samt solidaritet med svaga och utsatta är de värden som skolan ska gestalta och förmedla. I överensstämmelse med den etik som förvaltats av kristen tradition och västerländsk humanism sker detta genom individens fostran till rättskänsla, generositet, tolerans och ansvarstagande. Undervisningen i skolan ska vara ickekonfessionell. Skolans uppgift är att låta varje enskild elev finna sin unika egenart och därigenom kunna delta i samhällslivet genom att ge sitt bästa i ansvarig frihet.”

Lgy s. 6

Samt att det står att lärarens ska /.../

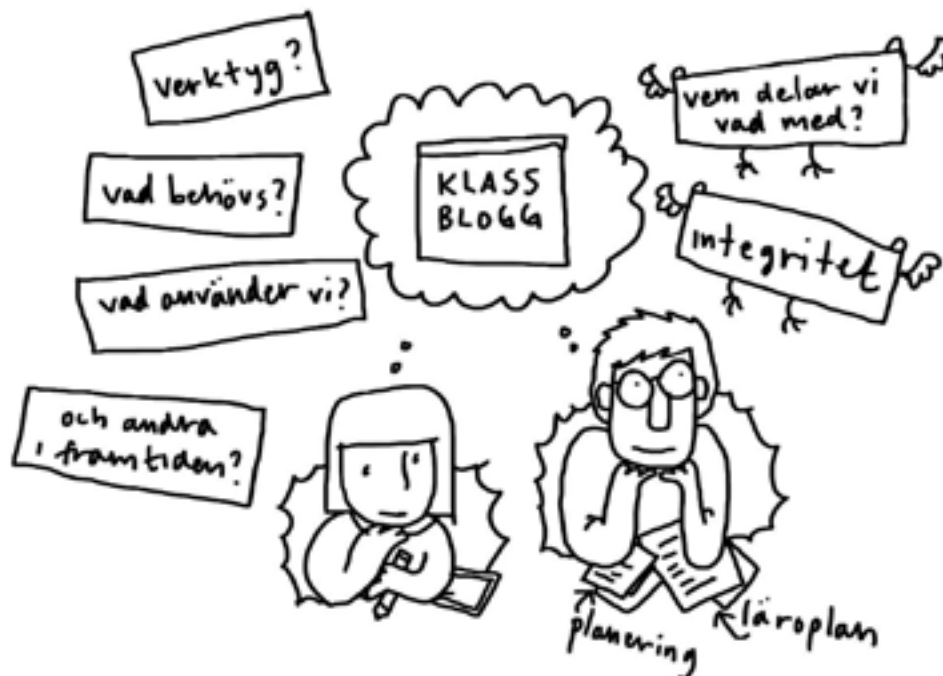
”hålla sig informerad om den enskilda elevens personliga situation och iaktta respekt för elevens integritet.”

Lgy s.11

Du som lärare kan inför ett arbete med webbpublicering¹ tittar igenom Webbstjärnans film² om integritet på nätet och tillsammans med dina elever fundera kring de frågor som filmen lyfter:

- Vilka internetverktyg använder ni, du och dina elever i skolan till vad?
- Vilka verktyg används för vilken sorts information?
- Hur kan vår information/data komma att användas och av vem/vilka?
- Hur används vår, elevernas och min information idag och framtiden?

Vi på Webbstjärnan hjälper dig gärna med att svara på frågorna, och fundera kring hur och vilka verktyg du använder tillsammans med elever, när var och hur.

¹www.webbstjarnan.se

²www.webbstjarnan.se/integritet

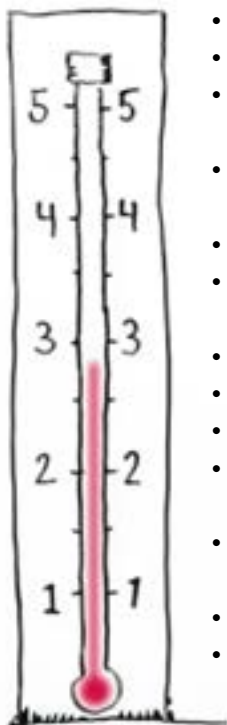
✓ Övning 1: Termometern - värderingsövning

Termometern är en värderingsövning. Du som lärare kommer med olika påståenden och be eleverna ställa sig längs en tänkt skala/termometer i förhållande till hur mycket de håller med om påståendet eller inte. Du kan t ex låta klassrummets högra vägg betyda: Ja - absolut, och den motsatta väggen betyda: Håller definitivt inte med.

Låt deltagarna prata sig samman med dem som står närmast. De deltagare som vill får motivera varför de valt att ställa sig just där på skalan.

Observera att det inte finns något rätt eller fel - bara olika åsikter!

Förslag till påståenden kopplade till integritet:

- Rätten till Internet är en mänsklig rättighet.
- Jag har inga hemligheter.
- Jag har inget att dölja så övervakningen på nätet spelar ingen roll.
- Jag avstår gärna från lite av min integritet för att få ett bra erbjudande.
- Gratis är gott.
- Att som jag skriver på nätet är sånt som jag vill att alla ska veta.
- Ingen borde få vara anonym på nätet.
- Jag delar öppet allt jag gör på nätet.
- IT innebär bara kontroll och övervakning.
- Den ökade IT-användningen kränker individers personliga integritet.
- Personlig integritet är en fluga, det går snart över!
- Alla har rätten till en privatsfär även på nätet.
- Det finns information som jag aldrig skulle dela på nätet.

✓ Övning 2: Till fröken

Övning 2 är en diskussionsuppgift utifrån ett case om en elev som får i uppgift att fylla i nedanstående dokument som en del av en presentationsövning i årskurs två på grundskolan.

1. En elev i årskurs två (8 år) fick i uppgift att fylla i formuläret (nedan), som en del av en presentationsövning. Eleven fyllde i sitt namn, men när h*n kom till adress, syskon, föräldrar etc valde h*n aktivt att inte fylla i adress, syskon etcetra eftersom h*n inte tyckte att det var uppgifter som fröken hade att göra med. När lektionen var slut uppmanades eleverna att lämna in sina svar. Eleven som inte "löst" uppgiften fick ta hem den som hemläxa.
2. Tror du att eleven gjorde läxan och fyllde i uppgifterna som rörde h*n föräldrar, syskon, gosedjur etc.? Hur skulle du göra, varför?
3. Finns det frågor på "mina vänner"

Mina vänner

	Namn:
	Födelsedag:
	Telefon:
	Adress:
	Syskon:
	Föräldrar:
	Husdjur:
	Skola:
	Ögonfärg:
	Härfärg:

Mitt favoritskolämne:

Min favoritmat:

Min favoritfärg:

Mitt favoritgosedjur:

När jag blir stor ska jag bli:

Jag är kär i:

Mina fritidsintressen är:

✓ Övning 3: Diskussionsfrågor kring integritet

1. Vad innebär integritet? Gör en kort definition av begreppet, Webbstjärnans film kan vara utgångspunkt.
2. Har du hemligheter? Ja, nej? Hur förhåller du dig till hemligheter?
3. Vem berättar du hemligheter för och var?

Vad berättar du för

Mamma

Pappa

Kompisar

Fröken

Bästisen

4. Var någonstans berättar du dessa hemligheter och varför just där?
5. Förhåller du dig på samma sätt mot alla som delar hemligheter med dig?
6. Allas hemligheter är ofta inte lika hemliga, en del berättar man vidare, andra inte? Varför är det så? Motivera och förklara.
7. I den medeltida isländska dikten Havamal står följande om hemligheter:
"Anförtro dig till en, inte till två. Världen vet vad tre vet."
 - a) Varför är rådet att du bara ska anförtro en?
 - b) Är slutsatsen i dikten sann? Att det som tre vet, det vet alla... resonera och reflektera.
 - c) Är Havamals levnadsregel sann även på nätet? Motivera.

8. Kan man ha hemligheter på nätet?
9. Kan man hantera integritet på nätet? Vilka råd skulle du vilja ge för den som vill hålla koll på vem som kan ta del av personliga information på nätet?
10. Finns det information som du inte skulle vilja dela på nätet?
11. Allt det som du delar på Internet är det sånt som du vill att alla ska veta?
12. Hur tror du att information på nätet används för och mot dig?
 - av dina vänner?
 - av dina föräldrar
 - av din lärare
 - av internetföretag, som Google, Facebook eller Instagram?
 - av samhället?

✓ Övning 4: Undersök internetjänster

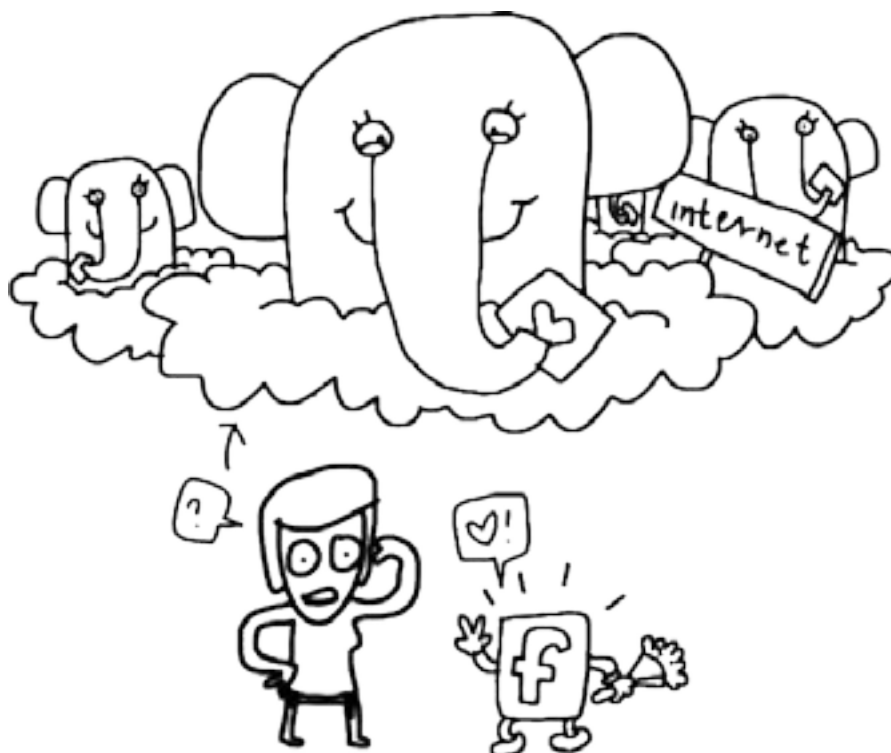
Undersök hur och vad av det som ni delar på nätet används till. Hur fungerar internetjänster som Snapchat, Facebook, och Google? Hur tjänar de pengar och hur använder de vår information i sin affärsidé?

Test på Google:

- Låt dina elever undersöka vilka annonser de får vid samma Google-sökning hemma och i skolan. Är det några skillnader? Låt eleverna googla på sitt fritidsintresse på den personliga hemmatorn, mobiltelefonen och på en skoldator. Får de samma annonser? Om inte, vad kan det bero på?

Test på Snapchat:

- Till eleverna (förklara vad Snapchat innebär och hur det fungerar).
- Vilken är deras affärsidé? Undersök via deras webbplats.

Vill du veta mer?

Fler lärarhandledningar

www.webbstjarnan.se/lararhandledningar

Har du frågor och funderingar?

Hör gärna av dig till support@webbstjarnan.se

Hitta Webbstjärnan på webben

www.webbstjarnan.se

www.facebook.com/webbstjarnan

www.twitter.com/webbstjarnan

www.instagram.com/webbstjarnan

